

ODMEVI NA DOGODKE

Maruša Avguštin

SLOVENSKI ILUSTRATORJI NA 15. BIENALU

ILUSTRACIJ V BRATISLAVI JESENI 1995

Čeprav pozno, je vendar vredno opozoriti na bratislavski bienale ilustracij leta 1995 in na udeležbo slovenskih ilustratorjev na njem. Medtem je bil v Cankarjevem domu v Ljubljani 2. slovenski bienale ilustracije (2. 11.–17. 12. 95) z 49 udeleženci in primerjava BIB-a z mladim slovenskim bienalom ilustracij bi lahko služila za razmišljanje o razlikah in skupnih značilnostih obeh prireditvev. Spremljajoče prireditve jubilejne razstave BIB pa bi nas lahko spodbudile k razmišljanju o morebitni samostojni predstavitvi naše ilustracije v Bratislavi kdaj v bodoče. Dobro pripravljena razstava najboljših slovenskih ilustratorjev v okviru mednarodno uveljavljene predstavitve svetovne ilustracije bi bila lahko dobra kulturna promocija Slovenije na Slovaškem, saj svet kdaj pa kdaj obeh mladih novih držav še vedno ne loči.

Za 15. jubilejni bienale ilustracij v Bratislavi je mednarodna žirija izbrala 300 avtorjev iz 43 držav, med njimi tudi 9 slovenskih (izmed desetih avtorjev, ki so poslali svoje ilustracije za razstavo): Mojca Cerjak, Marjeta Cvetko, Daniela Demšarja, Ireno Majcen, Mirno Pavlovac, Jelko Reichman, Marijo Lucijo Stupico, Marlenko Stupico in Miroslava Šuputa.

Mojca Cerjak je bila predstavljena s petimi podobami iz knjige *Popravljalnica igrač* Bine Štampe-Žmavc (Mladinska knjiga 1994, Cicibanov vrtljak). Njena dela označujejo na eni strani krhke in nežne figure v prosojnem koloritu s

prevladujočimi zelenimi, roza in vijoličnimi toni, na drugi strani pa izrazito dinamična, v diagonalo usmerjena kompozicija. Kombinacija akvarela s črtno risbo še stopnjuje razgibanost podob.

Marjeta Cvetko je razstavljala pet ilustracij v tehniki tempere za knjigo *Klobučki* Marije Volčič (Radovljica: Didakta, 1994). Slikarka ustvarja v slikah prostorsko globino predvsem s pomočjo rafiniranega barvnega modeliranja v sivo-sivih in rjavo-rjavih tonih in s premišljenim razmeščanjem figur in predmetov po slikarski ploskvi. Za staro Ljubljano, v kateri se odvija zgodba, je našla zanimivo sožitje med realistično spoznavnimi ambientimi in za slikarko značilnim oblikovanjem pravljичne arhitekture.

Knjiga Borisa A. Novaka *Velika in mala luna* (DZS 1994) je z devetimi ilustracijami *Daniela Demšarja* predstavljala občutljivega in iskrivega interpretira literarne predloge. Slikar se izraža tako z igro barvnih ploskev kot z grafičnimi posegi vanjo. Le-ti služijo abstraktni igri likovnih elementov ali se uveljavljajo pri realistični oznaki arhitekture. Izbran kolorit stopnjuje poetičnost likovnega izraza.

Irena Majcen je bila na bienalu zastopana s petimi ilustracijami za *Petunjo* Rogerja Duvoisina (Mladinska knjiga 1994) in štirimi iz knjige Lojzeta Kovačiča *Zgodbe s panjskih končnic* (Mladinska knjiga 1993) v tehniki gvaša. Razstavljene na enem panoju so izrazito

Irena Majcen: Petunja (1994)

Marija-Lucija Stupica: Neznosni Fredi (1994)

Daniel Demšar: Mala in velika luna (1994)

Marlenka Stupica: Čudežno drevo (1995)

Jana Siteková-Kiselová: Adam a Eva (Zlato jabolko BIB 1995)

Mireille Vautier: Toute l'eau de mon coeur (plaketa)

John Rowe: Raben Baby (Grand Prix '95)

podpirale slikarsko učinkovitost zeleno obarvanih podob Petunje in hoteno spranih, na staro slikarstvo na lesu spominjajočih ter psihološko poglobljenih upodobitev *Zgodb s panjskih končnic*.

Mirna Pavlovec se je s petimi ilustracijami v kombinirani tehniki akvarela in risbe s tušem za *Vesele zgodbe o vampirjih* Zlate Vokač (Aristej 1994) prvič predstavila na bratislavskem bienalu. Če se je kot slikarke spominjamo predvsem po njenih zamolklih tonih, prevladuje v njenih ilustracijah črna črna risba in drzni izrezi posameznih prizorov v okviru sicer enovite kompozicije.

Jelka Reichman se je vključila v izbor slovenskih ilustratorjev na razstavi s šestimi ilustracijami za zgodbe Janeza Bitenca *Take božične* (Obzorja 1993). Njen jasen opisni način podajanja v kombinirani tehniki je bil tokrat zaznamovan z megličasto prevleko, v katero je slikarka ovila nekatere prizore in s tem poudarila dvojnost med »božjim« in »zemeljskim«.

Marija Lucija Stupica je bila navzoča s skoraj miniaturnimi podobami v prevladujočem rjavo-belem koloritu za *Neznosnega Freda E. Stawskega* (Mladinska knjiga 1994). S starinsko patino prevlečene so ilustracije izražale nostalgijo in skoraj surrealistični zven. Razstavljenih je bilo vseh sedem podob Čebelice, ki so s svojimi merami silile gledalca k pozornemu ogledovanju. Značilna posebnost domišljjskih slikarskih podob Marije Lucije Stupice, kot npr. razporejanje nekaterih drobnih predmetov po prostoru, s čimer dosega še večjo globino in hkrati stopnjuje skrivnostnost prizorov, je bila na razstavi jasno opazna.

Marlenka Stupica je razstavila šest podob za knjigo *Čudežno drevo* (Mladinska knjiga 1995) v tehniki gvaša. Zgodbo je napisala sama, tako da je dostopna tudi majhnim otrokom. Izvirno

idejo, porojeno iz umetničine povezanosti z naravo, predstavlja drevo, naseljeno s personificiranimi živalmi. Skrbno barvno modeliranje in enostavna, pa vendar trdna kompozicijska gradnja, dajeta slikam dodatno vrednost.

Miroslav Šuput je bil podobno kot Majcnova predstavljen z ilustracijami iz dveh knjig: s petimi podobami za knjigo *Svetloba kot zrcalo* Milana Kleča (DZS 1994) in tremi iz *Žalostnega princa* Barbare Andrews (Mladinska knjiga 1993). Šuputove ilustracije so bile med vsemi razstavljenimi deli slovenskih avtorjev najbolj nenavadne, bližje svetu odraslih kot otrok, ob tem pa s svojo simboliko zelo poetične. Pri tem ne smemo pozabiti na njegovo čisto in prosojno akvarelno tehniko.

Trije med slovenskimi razstavljalci so bili doslej na bratislavskem bienalu že nagrajeni: Marlenka Stupica s Plaketo BIB (1969, 1971, 1977), Marija Lucija Stupica z Zlatim jabolkom (1985) in Miroslav Šuput s Plaketo (1987).

Številčno bogata zastopanost slovenskih avtorjev na lanskem bienalu v Bratislavi je že sama po sebi govorila za njihovo visoko umetniško raven.

Ob nagrajencih bratislavskega bienala v letu 1995 se je zdelo, da je Anglež **John Rowe** prejel GRAND PRIX '95 tako za izvirnost upodobitve kot za kompozicijsko razgibanost in pretanjen kolorit ilustracij v oljni tehniki za knjigo Petra Baumanna *Raben Baby*. ZLATO JABOLKO '95 sta prejela Francoz *Les Chats Peles* za samostojen projekt besedila in ilustracij za knjigo *Vive la musique* z duhovitimi, v strip in karikaturu naravnanimi ilustracijami, in Slovakinja **Jana Siteková-Kiselová** za povsem drugačne, drobno izrisane, historiciistično občutene ilustracije v kombinirani tehniki za knjigo *Adam in Eva* O. Sliackega. Pet Plaket '95 je prejelo: Danec *Bente Olsen Nystrom*, Francozinja *Mireille Vautier*, Japonec *Shinro Otake*, Brazilka

Angela Lago in Rus *Vladimir Burkin*. Po že kar otroško sproščeni barvni risbi je presenečala Mireille Vautier.

Podeljene nagrade so kazale na kompleksno obravnavanje ilustracij: od izvirnosti zasnove, spontanosti ali skrbni grajenosti njene predstavitve in kvalitete tehnične izvedbe. Prav podeljene plakete so morda odražale poudarek na nagrajevanju pestrosti likovnih rešitev. Grafične tehnike in črno bele risbe so bile zelo skromno zastopane, a morda na razstavi prav zato bolj opazne. En sam avtor se je predstavil z računalniško barvno risbo in le eden s fotografijami. Razstavo originalnih ilustracij so spremljale tudi ilustrirane knjige.

15. razstavo ilustracij v Bratislavi, ki predstavlja tridesetletno načrtno uk-

varjanje z ilustracijo kot posebno vejo likovnega ustvarjanja, je spremljal bogat katalog v slovaškem in angleškem jeziku z barvnimi reprodukcijami vseh razstavljalcev. Generalni sekretar bienala Igor Švec je poudaril v njem umetniško kvaliteto izbranega gradiva in najavil, da bo petdeset najboljših ilustratorjev s te prireditve v letu 1996 gostovalo v več japonskih mestih, v Parizu, Taipeiju, Zürichu, Amsterdamu, v Skandinaviji in še v nekaterih drugih deželah.

Lani je dela naših ilustratorjev prvič posredovala v Bratislavo Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov in tako omogočila neprekinjeno sodelovanje na eni najuglednejših razstav knjižne ilustracije, ki se je doslej odvijalo v okviru Založbe Mladinska knjiga.

Maruša Avguštin

SEJEM KNJIG ZA OTROKE IN MLADINO

V BOLOGNI (11.–14. APRIL 1996)

Bolonjski knjižni sejem je danes največja specializirana razstava knjig za otroke in mladino na svetu in kot taka nudi lep pregled tovrstne ustvarjalnosti po vseh kontinentih. Z vsakoletnimi predstavitvami knjižne bere za otroke spodbuja in usmerja literarno, predvsem pa likovno ustvarjalnost, namenjeno otrokom, saj likovna govorica ne pozna pregraj, česar za besedno umetnost ne moremo vedno trditi.

Med nastopajočimi založbami so tudi letos vodile (poleg najštevilčnejših italijanskih) največje iz najbogatejših držav, ob njih pa so se pojavljale manjše založbe v glavnem manj številčnih narodov.

Na letošnjem sejmu je bilo opazno večje število knjig za mladostnike – od detektivk, grozljivk itd. do priredb kla-

sičnih literarnih del. Ameriške knjige so obravnavale tudi aktualne teme o vključevanju mladih v zanje nova socialna, kulturna in verska okolja, o sodobnih vojnah itd. Velika je bila tudi italijanska ponudba šolskih učbenikov, močno opazno pa tudi prodiranje elektronskih medijev različnih založb. Seveda ob kvalitetnih projektih ni manjkalo tudi kiča. Sejem je ob predstavljanju najnovejšega in najboljšega idealno mesto za sklepanje založniških pogodb, za prevode, za izmenjavo ilustracij itd., pri čemer imajo majhni narodi vsaj nekaj možnosti za prodor na širše tržišče.

V razstavnih paviljonih BIB-a (Biennale ilustracij v Bratislavi), IBBY-ja (Mednarodna zveza za mladinsko književnost) in v paviljonu iz Sarmedeja v Italiji s predstavitvijo njihove med-